

De uitvoeringsbesluiten nrs. 9 en 12 van de Belgische Wet Verwerking Persoonsgegevens m.b.t. de kennisgevingsplicht bij eerste registratie en de aangifteplicht aan de Commissie voor de Bescherming van de Persoonlijke Levenssfeer

Frank ROBBEN*

In het vorige nummer van Computerrecht werd reeds aangekondigd dat in de Belgische Staatsbladen van 28 februari en 14 maart 1995 vier belangrijke uitvoeringsbesluiten zijn verschenen van de Belgische Wet Verwerking Persoonsgegevens van 8 december 1992. De besluiten die betrekking hebben op de verwerking van gevoelige en gerechtelijke gegevens werden al in het vorige nummer beschreven. In dit artikel worden de twee andere besluiten gekaderd in de Wet Verwerking Persoonsgegevens en in detail besproken. Het betreft het koninklijk besluit nr. 9, dat de omstandigheden bepaalt waaronder de houder van een verwerking vrijgesteld is van de verplichting tot kennisgeving aan de betrokkene van diens eerste registratie in een verwerking, en het koninklijk besluit nr. 12, dat de bedragen vaststelt die aan de Commissie voor de Bescherming van de Persoonlijke Levenssfeer moeten worden gestort bij de aangifte van een geautomatiseerde verwerking. In bijlage bij dit laatste besluit gaat o.a. een modelformulier voor deze aangifte en een lexicon van veel voorkomende doeleinden, dat een hulp wil zijn bij het invullen van de aangifte.

1. TOTSTANDKOMING VAN DE KONINKLIJKE BESLUITEN NRS. 9 EN 12

1. In hetzelfde Belgische Staatsblad als waarin de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer t.a.v. de verwerking van persoonsgegevens (hierna genoemd Wet Verwerking Persoonsgegevens en afgekort als WVP) werd gepubliceerd, deed de Minister van Justitie een oproep tot de openbare overheden en instellingen, de instellingen van algemeen belang en de representatieve organisaties van de houders van verwerkingen om suggesties te formuleren m.b.t. bepaalde aangelegenheden waarover nog uitvoeringsbesluiten van de Wet Verwerking Persoonsgegevens dienden te worden uitgevaardigd. Zo werd o.a. verzocht om voorstellen m.b.t. verwerkingen die krachtens artikel 9, derde lid in aanmerking zouden kunnen komen voor een vrijstelling van de kennisgevingsplicht bij eerste registratie of voor een kennisgeving via een procedure van collectieve informatieverstrekking¹, en om suggesties m.b.t. verwerkingen die in uitvoering van artikel 17, § 8 WVP zouden kunnen worden vrijgesteld van aangifte aan de Commissie voor de Bescherming van de Persoonlijke Levenssfeer (hierna afgekort als CBPL) of waarvoor een beperkte aangifte zou kunnen worden toegestaan².

* Frank Robben is administrateur-generaal van de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid, plaatsvervangend lid van de Commissie voor de Bescherming van de Persoonlijke Levenssfeer, onderzoeker aan het Interdisciplinair Centrum voor Recht en Informatica en redacteur van dit blad.

¹ Bericht betreffende de toepassing van artikel 9 van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer t.a.v. de verwerking van persoonsgegevens, *B.S.*, 18 maart 1993, 5884.

² Bericht betreffende de toepassing van artikel 17 van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van

De gedane suggesties werden door de Minister voorgelegd aan de CBPL, die ze bundelde en evalueerde in de principiële adviezen nr. 09/93 van 6 augustus 1993³, wat betreft de kennisgevingsplicht, en nr. 11/94 van 18 april 1994⁴, wat betreft de aangifteplicht.

Op basis van de suggesties vervat in het eerste advies m.b.t. de kennisgevingsplicht, werkte het Ministerie van Justitie een ontwerpbesluit uit in uitvoering van artikel 9, derde lid WVP, dat opnieuw werd voorgelegd aan de CBPL in september 1993⁵. Dit ontwerpbesluit werd nadien binnen de Regering samen behandeld met de koninklijke besluiten nrs. 7 en 8 m.b.t. de verwerking van gevoelige en gerechtelijke gegevens, en liep daardoor om reeds eerder in dit tijdschrift uiteengezette redenen⁶ vertraging op. Uiteindelijk werd het koninklijk besluit nr. 9 gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 28 februari 1995⁷.

Wat betreft de aangifteplicht, was de CBPL in het vermelde advies nr. 11/94 van oordeel dat geen vrijstellingen van aangifte of beperkte aangiften konden worden toegestaan. Wel werd enerzijds voorgesteld om een papieren en elektronisch modelformulier uit te werken en het gebruik daarvan te stimuleren door een vermindering van de bijdrage die bij de aangifte dient te worden betaald, en anderzijds gesuggereerd weliswaar volledige, maar gedeeltelijk voorgevulde standaardaangiften te aanvaarden. Op grond van dit voorstel besliste de Regering (voorlopig) geen besluit in uitvoering van artikel 17, § 8 WVP uit te vaardigen, maar het door de CBPL uitgewerkte modelformulier en de bijhorende lexica te publiceren in bijlage bij het koninklijk besluit nr. 12, dat in uitvoering van artikel 17, § 9 WVP de bijdrage vaststelt die de houders moeten storten ter gelegenheid van de aangifte. Eén en ander geschiedde in het Belgische Staatsblad van 14 maart 1995⁸.

Inmiddels waren ook reeds de data van inwerkingtreding van de artikelen 9 en 17, die oorspronkelijk waren vastgesteld op respectievelijk 1 september 1993 en 1 maart 1994⁹, uitgesteld¹⁰.

de persoonlijke levenssfeer t.a.v. de verwerking van persoonsgegevens, B.S., 18 maart 1993, 5885.

³ Advies nr. 09/93 van 6 augustus 1993 van de CBPL betreffende de kennisgeving van eerste registratie in de zin van artikel 9 van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens, B.S., 28 februari 1995, 4464.

⁴ Advies nr. 11/94 van 18 april 1994 betreffende artikel 17 van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens, B.S., 14 maart 1995, 5664.

⁵ Advies nr. 13/93 van 22 september 1993 van de CBPL m.b.t. het ontwerp van koninklijk besluit nr. 9 betreffende het verlenen van vrijstellingen van de toepassing van artikel 9 van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens en tot vaststelling van een procedure van collectieve informatieverstrekking aan de personen op wie bepaalde verwerkingen betrekking hebben, B.S., 28 februari 1995, 4469.

⁶ Zie Robben, F., "De verwerking van gevoelige en gerechtelijke gegevens in het licht van de Belgische Wet Verwerking Persoonsgegevens", Computerrecht, 1995, 90.

⁷ Koninklijk besluit nr. 9 betreffende het verlenen van vrijstellingen van de toepassing van artikel 9 van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens en tot vaststelling van een procedure van collectieve informatieverstrekking aan de personen op wie bepaalde verwerkingen betrekking hebben, B.S., 28 februari 1995, 4456.

⁸ Koninklijk besluit nr. 12 tot vaststelling van de bedragen die aan de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer moeten worden gestort bij de aangifte van verwerkingen van persoonsgegevens, B.S., 14 maart 1995, 5661.

⁹ Artikelen 2 en 3 van het koninklijk besluit nr. 1 van 28 februari 1993 tot vaststelling van de datum van

Voorzichtigheidshalve werd voorzien dat elk van de betrokken artikelen slechts van kracht zou worden op de dag van de inwerkingtreding van het eerste koninklijk besluit tot uitvoering ervan. Daarmee kon echter geen afbreuk worden gedaan aan artikel 52 WVP, dat zelf een ultieme datum vastlegt waarop alle bepalingen van de WVP in werking dienen te zijn. Ook deze datum was overigens reeds éénmaal vooruitgeschoven naar 1 maart 1995¹¹, en een tweede verlating van deze datum werd politiek en juridisch zeer onwenselijk geacht. De artikelen 9 en 17 WVP traden, net zoals hun uitvoeringsbesluiten, uiteindelijk in werking op 1 maart 1995¹². De houders van verwerkingen bestaande op deze datum hebben echter tot 30 november 1995 de tijd om hun verwerkingen in overeenstemming te brengen met de bepalingen van de artikelen 9 en 17 en hun respectievelijke uitvoeringsbesluiten¹³.

inwerkingtreding van de bepalingen van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens, B.S., 18 maart 1993, 5816. Wel werd voorzien dat de houders m.b.t. verwerkingen die op 1 september 1993 respectievelijk 1 maart 1994 reeds bestonden, 9 maanden de tijd hadden om zich aan de nieuwe regeling te conformeren (artikel 2 van het koninklijk besluit nr. 2 van 28 februari 1993 tot vaststelling van de termijn binnen welke een houder van een bestand zich moet schikken naar de bepalingen van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens met betrekking tot de verwerkingen die op het tijdstip van inwerkingtreding bestaan, B.S., 18 maart 1993, 5817).

¹⁰ Koninklijk besluit nr. 6 tot wijziging van het koninklijk besluit nr. 1 van 28 februari 1993 tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de bepalingen van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens, B.S., 25 september 1993, 21262 en koninklijk besluit nr. 11 van 14 maart 1994 tot wijziging van het koninklijk besluit nr. 1 van 28 februari 1993 tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de bepalingen van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens, B.S., 12 april 1994, 9649. De regularisatietermijn van 9 maanden m.b.t. verwerkingen die bestaan op de datum van inwerkingtreding van de artikelen 9 en 17 WVP bleef evenwel behouden.

¹¹ Enig artikel van de wet van 30 juni 1994 houdende wijziging van artikel 52 van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens, B.S., 18 augustus 1994, 20839.

¹² Artikel 7 van het koninklijk besluit nr. 9 en artikel 9 van koninklijk besluit nr. 12.

¹³ Artikel 2 van het koninklijk besluit nr. 2, Lc., 5817.

2. **BESPREKING VAN HET KONINKLIJK BESLUIT NR. 9**

2.1. **Het kader van de Wet Verwerking Persoonsgegevens**

2. De Wet Verwerking Persoonsgegevens voorziet in de artikelen 4, § 1 en 9 in de verplichting tot kennisgeving van bepaalde informatie aan de betrokkene. Deze kennisgeving moet, naargelang het geval, hetzij plaatsvinden bij de inzameling van persoonsgegevens, hetzij bij de eerste registratie van persoonsgegevens over de betrokkene in een bepaalde verwerking. De kennisgevingsplicht bij de inzameling van persoonsgegevens werd reeds eerder in dit tijdschrift besproken¹⁴. Om een goed inzicht te hebben in de draagwijdte van het koninklijk besluit nr. 9, worden de basisprincipes van deze verplichting hieronder echter kort in herinnering gebracht en in relatie gesteld tot de kennisgevingsplicht bij de eerste registratie.

3. De informatie die aan de betrokkene moet worden meegedeeld bij de inzameling van persoonsgegevens of bij de eerste registratie van dergelijke gegevens is dezelfde (artikelen 4, § 1, eerste lid en 9, tweede lid). Het betreft de identiteit en het adres van de houder van het bestand, van zijn eventuele vertegenwoordiger in België en van de eventuele bewerker, het of de doeleinden waarvoor de gegevens zullen worden gebruikt, de eventuele rechtsbasis waarop men zich steunt om de gegevens te verzamelen, de mogelijkheid om - in het geval van een geautomatiseerde verwerking - het openbaar register te raadplegen en de verwijzing naar het recht op kennisname en verbetering van de verwerkte gegevens.

4. Deze informatie moet worden meegedeeld bij de inzameling van persoonsgegevens, en wel voorafgaandelijk aan de overdracht van de gegevens door de betrokkene¹⁵, wanneer bij een persoon op het Belgisch grondgebied persoonsgegevens worden ingezameld die op hem betrekking hebben en wel, met het oog op de verwerking ervan al dan niet op het Belgische grondgebied (artikel 4, § 1 eerste lid WVP).

De inzameling van de persoonsgegevens kan op vele wijze gebeuren: via een invulformulier, via een persoonlijk contact, telefonisch, via observatie met een camera, via een medisch onderzoek, ... Een uitdrukkelijk verzoek om de gegevens te bezorgen is niet vereist om van een inzameling te kunnen spreken, maar de mededeling van persoonsgegevens door de betrokkene op eigen initiatief, bijvoorbeeld door het spontaan opsturen van een curriculum vitae met het oog op het bekomen van de betrekking, is volgens de CBPL geen inzameling van gegevens¹⁶.

Er bestaat geen verplichting tot kennisgeving bij de inzameling van persoonsgegevens wanneer op dat ogenblik niet de intentie bestaat om de verkregen gegevens (in België of elders) te verwerken en dus te bewaren, of wanneer de ingezamelde gegevens betrekking hebben op een andere persoon dan degene bij wie ze worden ingezameld.

Er is evenmin een kennisgevingsplicht bij de inzameling indien de informatie niet wordt

¹⁴ Meysmans, E., "De informatieplicht bij het verzamelen van gegevens in de Belgische Privacywet", *Computerrecht*, 1994, 2-5.

¹⁵ Nota SE/94/042/oo/LE-AL van de CBPL in verband met de toepassing van artikelen 4 en 9 van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens, nog niet gepubliceerd, 2.

¹⁶ Nota SE/94/042/oo/LE-AL van de CBPL, lc., 3.

ingezameld in de vorm van persoonsgegevens, maar bijvoorbeeld in de vorm van anonieme informatie, of wanneer de inzameling niet geschiedt op het Belgische grondgebied. Dit laatste is het geval wanneer noch de degene die gegevens inzamelt, noch degene bij wie gegevens worden ingezameld zich bij de inzameling op het Belgische grondgebied bevinden¹⁷.

Tenslotte bestaat er ook geen verplichting tot kennisgeving indien de inzameling geschiedt, in het kader van hun opdrachten, door het bestuur Veiligheid van de Staat van het Ministerie van Justitie, de Veiligheidsdienst van het Ministerie van Landsverdediging of de bestuurlijke of gerechtelijke politie, of nog, in het kader van de wet ter voorkoming van het witwassen van geld¹⁸ (artikelen 3, § 3 eerste lid en 4, § 1, tweede lid WVP).

De Wet Verwerking Persoonsgegevens stelt dat de betrokkene in de zonet vermelde omstandigheden bij de inzameling van persoonsgegevens moet ingelicht worden, maar bepaalt niet de wijze waarop dit dient te gebeuren. Om bewijsproblemen te voorkomen lijkt een, zij het collectieve, schriftelijke informatieverstrekking aan te raden. De CBPL heeft bovendien gepreciseerd dat de kennisgeving dient te geschieden op een manier die proportioneel is aan de wijze van inzameling; zo zou bij een schriftelijke enquête de informatie moeten worden verstrekt via een tekst op het enquêteformulier¹⁹, terwijl bij beeldopnames een schriftelijk bericht in een onmiddellijke nabijheid van de camera zou volstaan.

De plicht tot kennisgeving bij de inzameling van persoonsgegevens bestaat in hoofde van degene die de gegevens inzamelt, en dus niet als dusdanig in hoofde van de houder van de verwerking waarin de gegevens worden opgenomen. In de praktijk zullen de inzamelaar van de gegevens en de houder van de verwerking echter vaak dezelfde persoon zijn.

De kennisgeving moet geschieden telkens persoonsgegevens onder de hierboven vermelde omstandigheden worden ingezameld, ongeacht of dit al dan niet geschiedt in het kader van een contractuele of wettelijk geregelde relatie, en ongeacht of de ingezamelde gegevens nieuw of nieuwsoortig zijn voor de inzamelaar²⁰.

De kennisgevingsplicht bij de inzameling van persoonsgegevens geldt sedert 1 september 1993²¹.

5. Zoals hoger vermeld, voorziet de Wet Verwerking Persoonsgegevens in zijn artikel 9 ook in een kennisgevingsplicht bij de eerste registratie van een persoon in een verwerking. De eerste keer dat persoonsgegevens over een persoon in een verwerking worden opgenomen, moet de hierboven opgesomde informatie onverwijld aan de betrokkene worden meegedeeld; er mag dus niet worden gewacht tot het eerste gebruik van de gegevens of tot het eerstvolgende contact met

¹⁷ In dezelfde zin, Dumortier, J., "De verplichtingen van de houder van het bestand", in Dumortier, J. en Robben, F. (ed.), *Persoonsgegevens en privacybescherming. Commentaar op de wet tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer*, Brugge, Die Keure, 1995, 76.

¹⁸ Zie voor de toepassingsgebied *ratione materiae* van deze uitzonderingen, Robben, F., "Toepassingsgebied en begripsdefinities", in Dumortier, J. en Robben, F. (ed.), *o.c.*, 1995, 42 en 40.

¹⁹ Nota SE/94/042/oo/LE-AL van de CBPL, *l.c.*, 3.

²⁰ Contra: Meysmans, E., *l.c.*, 1994, 3.

²¹ Artikel 2 van het koninklijk besluit nr. 1, *l.c.*, 5815, gewijzigd bij koninklijk besluit nr. 6, *l.c.*, 21260.

de betrokkene²².

De kennisgevingsplicht bij de eerste registratie is ingevoerd opdat de betrokkene weet zou hebben van het bestaan van een verwerking met gegevens over zijn persoon. Dit is immers een voorafgaandelijke voorwaarde opdat hij desgewenst zijn recht op toegang, verbetering of verwijdering zou kunnen uitoefenen²³. Daarom moet de betrokkene ook slechts op de hoogte worden gebracht van de eerste registratie. Het is niet nodig hem te informeren telkens nieuwe gegevens worden opgenomen of gegevens worden gewijzigd.

6. In de Wet Verwerking Persoonsgegevens zelf worden een aantal vrijstellingen voorzien op de kennisgevingsplicht bij de eerste registratie. Zo zijn vooreerst, net als bij de inzameling van gegevens, het bestuur Veiligheid van de Staat van het Ministerie van Justitie, de Veiligheidsdienst van het Ministerie van Landsverdediging, de bestuurlijke en gerechtelijke politie en de instanties die gegevens verwerken in het kader van de wet ter voorkoming van het witwassen van geld, van deze verplichting vrijgesteld (artikelen 3, § 3 en 11, 2° tot 5° WVP).

Er bestaat evenmin een verplichting tot kennisgeving bij de eerste registratie indien de nodige informatie reeds in uitvoering van het hoger beschreven artikel 4 WVP werd meegedeeld bij de inzameling van de persoonsgegevens (artikel 9, eerste lid, 1° WVP). Indien de ingezamelde gegevens achteraf echter voor een ander doeleinde worden verwerkt dan datgene of diegene die werden meegedeeld bij de inzameling, is er evenwel sprake van de eerste registratie van de persoon in een andere verwerking, waarvan de betrokkene dan wel in uitvoering van artikel 9 WVP onverwijld in kennis moet worden gesteld.

Tenslotte bestaat krachtens de Wet Verwerking Persoonsgegevens zelf ook geen kennisgevingsplicht bij de eerste registratie indien de verwerking kadert, hetzij in een contractuele relatie tussen de betrokkene en de houder van het bestand, hetzij in een relatie tussen deze twee personen, die is geregeld door of krachtens een wet, een decreet of een ordonnantie (artikel 9, eerste lid, 2° en 3° WVP). In die gevallen bestaat als het ware een onweerlegbaar vermoeden dat de betrokkene op de hoogte is dat persoonsgegevens over hem worden verwerkt²⁴.

De notie "contractuele relatie" dient niet te worden opgevat in de strict juridische zin, maar verwijst naar elke niet-vrij-blijvende, gestructureerde verhouding tussen de houder van het bestand en de geregistreerde, die van aard is dat de registratie in een verwerking van deze laatste er door wordt verantwoord²⁵. Voorbeelden van dergelijke verhouding zijn de dienst na verkoop, ook zonder uitdrukkelijk onderhoudscontract, de verbondenheid van gelovigen met hun kerk, het lidmaatschap van een vereniging of de verhouding tussen een sollicitant en zijn eventuele toekomstige werkgever²⁶. De contractuele relatie dient wel te bestaan tussen de betrokken persoon en de houder van het bestand zelf.

²² Gedr. St., Kamer, B.Z. 1991-92, 413-12, 44; advies nr. 09/93 van de CBPL, L.c., 4465.

²³ Memorie van Toelichting bij het ontwerp dat heeft geleid tot de Wet Verwerking Persoonsgegevens, Gedr. St., Kamer, 1990-91, 1610-1, 15.

²⁴ Hand., Kamer, B.Z. 1991-92, 8 juli 1992, 1446.

²⁵ Gedr. St., Senaat, B.Z. 1991-92, nr. 4452, 93; bevestigd in het advies nr. 09/93 van de CBPL, L.c., 4466 en het verslag aan de Koning m.b.t. het koninklijk besluit nr. 9, B.S., 28 februari 1995, 4461.

²⁶ Advies nr. 09/93 van de CBPL, L.c., 4466.

Onder wettelijk geregelde relatie kunnen alle omstandigheden worden verstaan waarin de registratie van een persoon in een verwerking met inachtnaam van het finaliteitsbeginsel geschiedt in het kader van de naleving of de toepassing van wettelijke bepalingen in de materiele zin van het woord, dus met inbegrip van uitvoeringsbesluiten, collectieve arbeidsovereenkomsten, e.d.m., uiteraard voorzover ze verenigbaar zijn met de formele wet waarop ze steunen²⁷.

De CBPL²⁸ heeft beklemtoond dat de vrijstelling van de kennisgevingsplicht ten gevolge van het bestaan van een contractuele of wettelijk geregelde relatie slechts geldt in de mate dat de registratie geschiedt in het kader van de duidelijk te omschrijven doelstellingen die deze relatie beoogt²⁹, en zo lang deze relatie bestaat. Zodra de relatie is beëindigd, maar de registratie toch blijft bestaan voor andere doeleinden, die niet voortvloeien uit de beëindigde relatie, dient de betrokkene van deze verdere verwerking voor andere doeleinden op de hoogte te worden gesteld. Uiteraard ontstaat echter geen kennisgevingsplicht wanneer de relatie weliswaar wordt beëindigd, maar ten gevolge van wettelijke bepalingen van bijvoorbeeld boekhoudkundige, sociaal-rechtelijke of fiscale aard op grond van de vroegere relatie de noodzaak bestaat om de gegevens verder te verwerken³⁰.

7. Naast de zonet besproken, in de wet Verwerking Persoonsgegevens zelf voorziene vrijstellingen van de kennisgevingsplicht bij de eerste registratie, wordt aan de Koning de mogelijkheid geboden om, bij een in Ministerraad overlegd besluit, op advies van de CBPL, bepaalde andere categorieën van verwerkingen vrij te stellen van de toepassing van de kennisgevingsplicht of voor te schrijven dat de kennisgeving m.b.t. de eerste registratie in bepaalde categorieën van verwerkingen kan geschieden via een procedure van collectieve informatieverstrekking (artikel 9, derde lid WVP). Uit deze laatste machtiging aan de Koning kan a contrario worden afgeleid dat de procedure van collectieve informatieverstrekking de uitzondering is, en de kennisgeving bij eerste registratie in principe op individuele basis dient te geschieden. Om bewijsredenen zal ze bovendien best schriftelijk gebeuren.

Het koninklijk besluit nr. 9 geeft uitvoering aan deze bepalingen, en voorziet enerzijds in een aantal verdere vrijstellingen van de kennisgevingsplicht en somt anderzijds een aantal omstandigheden op waarin de kennisgeving kan geschieden via een collectieve procedure. Zoals reeds aangegeven, treedt het koninklijk besluit nr. 9, net als het artikel 9 WVP waarop het is gebaseerd, in werking op 1 maart 1995. Voor verwerkingen die bestaan op deze datum heeft de houder van het bestand echter tot 30 november 1995 de tijd om de kennisgeving te verrichten³¹.

In het verslag aan de Koning bij het koninklijk besluit nr.9 wordt het standpunt gehuldigd dat de kennisgevingsplicht vanaf 1 december 1995 ook geldt ten aanzien van personen die reeds voor het eerst geregistreerd waren vóór 1 maart 1995³². Daartoe wordt geargumenteed dat bepalingen

²⁷ Verslag aan de Koning m.b.t. het koninklijk besluit nr. 9, *L.c.*, 4462.

²⁸ Advies nr. 09/93 van de CBPL, *L.c.*, 4467.

²⁹ Zo kan een werkgever zich bijvoorbeeld niet op de arbeidsverhouding met een werknemer beroepen om deze laatste niet in te lichten van zijn eerste registratie in een verwerking die niet kadert in het beheer van de arbeidsverhouding.

³⁰ Verslag aan de Koning m.b.t. het koninklijk besluit nr. 9, *L.c.*, 4462.

³¹ Artikel 2 van het koninklijk besluit nr. 2, *L.c.*, 5817.

³² Verslag aan de Koning m.b.t. het koninklijk besluit nr. 9, *L.c.*, 4461.

van openbare orde, zoals artikel 9 WVP, ook van toepassing zijn op toekomstige gevolgen van reeds bestaande situaties. Volgens de CBPL is een kennisgeving aan personen die voor het eerst werden geregistreerd vóór 1 maart 1995 strict juridisch niet vereist, maar is het wel wenselijk de betrokkene in kennis te stellen ter gelegenheid van het eerstvolgende contact of via een collectieve procedure³³. O.i. kan uit artikel 9 WVP inderdaad geen verplichting worden afgeleid tot kennisgeving aan personen die voor het eerst waren geregistreerd vóór 1 maart 1995. Het is inderdaad juist, zoals het verslag aan de Koning bij het koninklijk besluit nr. 9 stelt, dat een nieuwe wet niet alleen van toepassing is op situaties die na haar inwerkingtreding ontstaan, maar ook op situaties die voordien zijn ontstaan en nog steeds voortduren op het moment van de inwerkingtreding. In de rechtsleer en de rechtspraak wordt evenwel unaniem aanvaard dat een wet, behoudens uitdrukkelijk andersluidende bepalingen, niet van toepassing kan zijn op feiten die vóór haar inwerkingtreding zijn geschied en beëindigd. En artikel 9 WVP legt geen verplichting op die geldt gedurende de hele duur van de verwerking; het legt enkel op de betrokkene in te lichten bij het feit van zijn eerste registratie in een verwerking. Indien dit feit plaats gevonden heeft vóór de datum van inwerkingtreding van artikel 9 WVP geldt o.i. aldus geen kennisgevingsplicht, zolang geen nieuwe verwerking ontstaat. Dit geschilpunt is overigens geenszins louter academisch van aard; de uitvoering van de verplichting tot kennisgeving t.a.v. alle personen die op 1 maart 1995 waren geregistreerd zou in hoofde van de houders van bestanden een enorme last met zich brengen.

³³ Advies nr. 09/93 van de CBPL, Lc., 4466 en advies nr. 13/93 van de CBPL, Lc., 4473.

2.2. Inhoud van het koninklijk besluit nr. 9

2.2.1. Vrijstellingen van de kennisgevingsplicht bij eerste registratie

8. In de eerste plaats stelt het koninklijk besluit nr. 9 de houder van een verwerking vrij van de kennisgevingsplicht bij eerste registratie indien de mee te delen informatie reeds voordien aan de betrokkene werd verstrekt en voorzover de doeleinden van de verwerking niet zijn gewijzigd na de mededeling van de informatie (artikel 1 koninklijk besluit nr. 9). Zoals hoger vermeld, voorziet artikel 9, eerste lid, 1° WVP reeds in een vrijstelling van de kennisgevingsplicht bij eerste registratie indien de betrokkene in uitvoering van artikel 4, § 1 WVP werd ingelicht bij de inzameling van de gegevens. Deze vrijstelling wordt door het koninklijk besluit nr. 9 nu uitgebreid tot elke situatie waarin de betrokkene reeds de nodige informatie heeft verkregen vóór de eerste registratie, zonder dat dit verplicht was in uitvoering van artikel 4, § 1 WVP, zoals bijvoorbeeld bij de inzameling van gegevens buiten het Belgische grondgebied.

De informatie mag verstrekt zijn door een andere persoon dan de houder van de verwerking, op voorwaarde dat ze (ook) betrekking heeft op de verwerking van de houder én de registratie in de verwerking van de houder bij de mededeling van de informatie een vaststaand feit is, en niet een loutere mogelijkheid³⁴. Vergelijk ter verduidelijking volgende situaties: er bestaat een positieve kredietcentrale, waaraan elke kredietverlener bepaalde gegevens over elke kredietnemer moet meedelen. Vermits het opnemen van een krediet automatisch de inschrijving in de kredietcentrale tot gevolg heeft, ontslaat de kredietverlener de houder van de kredietcentrale van de kennisgevingsplicht bij eerste registratie in zijn verwerking, indien hij bij de kredietafsluiting aan de kredietnemer de nodige informatie meedeelt m.b.t. de verwerking van de kredietcentrale. Stel nu echter dat de kredietcentrale geen positieve centrale is, waarin gegevens over alle kredietnemers worden bijgehouden, maar een negatieve, waarin enkel gegevens worden opgenomen over personen die achterstallig terugbetalen. In dat geval ontslaat de kredietverlener de houder van de kredietcentrale niet van zijn kennisgevingsplicht bij eerste registratie door de mededeling bij de kredietafsluiting van de nodige informatie m.b.t. de verwerking van de kredietcentrale. In dat geval vloeit de registratie van gegevens over een kredietnemer in de kredietcentrale immers niet als dusdanig voort uit de kredietafsluiting, maar is ze afhankelijk van het optreden van achterstallige terugbetalingen. In dat geval acht de CBPL het noodzakelijk dat de betrokkene specifiek en onverwijld in kennis wordt gesteld van de eerste registratie in de kredietcentrale op het ogenblik dat ze zich daadwerkelijk voordoet.

De vrijstelling van de kennisgevingsplicht bij eerste registratie op grond van een vroegere mededeling van de nodige informatie aan de betrokkene, geldt echter slechts zolang de meegedeelde verwerkingsdoeleinden niet veranderen. Is dit wel het geval, dan zal de betrokkene hiervan onverwijld moeten worden ingelicht.

9. Een tweede vrijstelling van de kennisgevingsplicht bij eerste registratie betreft public relations verwerkingen en verwerkingen van relaties. Wanneer een verwerking enkel de identificatie beoogt van personen met wie de houder public relations wenst te leggen en te onderhouden, of met wie hij in het kader van hun functie of activiteiten maatschappelijke of professionele betrekkingen onderhoudt, alsmede het opmaken en bijwerken van een lijst met de namen en

³⁴ Nota SE/94/042/oo/LE-AL van de CBPL, lc., 4.

adressen van deze personen, is de houder vrijgesteld van de kennisgevingsplicht bij eerste registratie (artikel 2 koninklijk besluit nr. 9). Wanneer de gegevens echter ook worden verwerkt voor andere doeleinden, herneemt de kennisgevingsplicht haar toepassing.

Public relations wordt omschreven als "het leggen en onderhouden van betrekkingen met personen met een algemene bekendheid, teneinde een gunstig beeld van hun bedrijf of instelling te bekomen of te behouden". Indien het gaat om personen die niet algemeen bekend zijn, of indien (ook) een ander doeleinde, zoals klantenprospectie, ten grondslag ligt van de verwerking, gaat het dus niet om een public relations verwerking³⁵.

De vrijstelling van de kennisgevingsplicht geldt voor deze verwerkingen evenwel slechts voorzover m.b.t. de betrokken personen een beperkt aantal, in artikel 2, § 2 van het koninklijk besluit nr. 9 limitatief opgesomde gegevens worden verwerkt. Het betreft de naam, de voornamen, toenames, bijnamen en pseudoniemen, het beroeps- en contactadres (inclusief de aanduiding van telecommunicatienummers), de functie, de sector en aard van de activiteiten, de datum van het laatste contact en het refertenummer. M.b.t. personen waarmee maatschappelijke of professionele betrekkingen worden onderhouden, mogen bovendien het privé-adres (inclusief de aanduiding van telecommunicatienummers), de aard van de relatie met de houder van het bestand, de plaats, datum en omstandigheden van de kennismaking en een foto worden verwerkt. Indien naast deze gegevens ook andere informatie, zoals bijvoorbeeld de geboortedatum of productpreferenties, worden bewaard, geldt de vrijstelling van de kennisgevingsplicht niet.

Bovendien mogen deze gegevens, met uitzondering van de foto of informatie voortvloeiend uit de functie, geen gevoelige, medische of gerechtelijke gegevens uitmaken in de zin van artikelen 6, 7 en 8 WVP.

10. Een kennisgeving bij eerste registratie moet evenmin geschieden aan personen waarover persoonsgegevens worden bewaard in verwerkingen die er uitsluitend op gericht zijn een staat op te maken van de rechtspraak in rechtsstelsels waar de vermelding van rechterlijke beslissingen gewoonlijk geschiedt onder de verwijzing naar de namen van de partijen. Wel mogen over deze partijen als persoonsgegevens enkel de naam, het onderwerp en de (korte) inhoud van de beslissing zijn opgenomen.

11. De tot nog toe besproken vrijstellingen van kennisgeving bij eerste registratie steunen op het feit dat de betrokkene redelijkerwijze om andere redenen mag geacht worden van de registratie op de hoogte te zijn. Het koninklijk besluit nr. 9 voorziet echter ook in de mogelijkheid om bij koninklijk besluit, na advies van de CBPL, vrijstelling te verlenen van de kennisgevingsplicht bij eerste registratie t.a.v. personen opgenomen in twee soorten verwerkingen, waarbij dit vermoeden niet kan worden ingeroepen. Enerzijds betreft het verwerkingen die noodzakelijk zijn voor de verwezenlijking van een hoofdzakelijke statutaire doelstelling van een vereniging met rechtspersoonlijkheid of een instelling van openbaar nut³⁶ die bestaat in de verdediging en de bevordering van de rechten van de mens en van de fundamentele vrijheden; anderzijds gaat het over verwerkingen verricht door een vereniging met rechtspersoonlijkheid of een instelling van

³⁵ Advies nr. 09/93 van de CBPL, *Lc.*, 4468.

³⁶ Feitelijke verenigingen met als hoofdzakelijk statutair doel de verdediging van de rechten van de mens kunnen krachtens deze bepaling dus niet worden vrijgesteld van de kennisgevingsplicht bij eerste registratie.

openbaar nut met als statutaire doelstelling de behandeling van parafielen³⁷, die voor de verwezenlijking van die doelstelling subsidies ontvangt van een openbare overheid (artikel 4 koninklijk besluit nr. 9). In het eerste geval wordt de vrijstelling gemotiveerd door het beperkte gevaar voor de schending van de persoonlijke levenssfeer van de betrokkene en de moeilijkheid om de kennisgeving te verrichten aan personen die meestal in het buitenland verblijven. In het tweede geval wordt als verantwoording ingeroepen dat het voorliggende doel van algemeen belang van de verwerkingen juist vereist dat geen kennisgeving van de eerste registratie plaatsvindt³⁸. De CBPL was alvast van oordeel dat de vrijstelling van de kennisgevingsplicht m.b.t. verwerkingen van parafielen een reëel gevaar inhoudt dat seksuele gegevens m.b.t. bepaalde personen worden verwerkt zonder hun medeweten en zelfs zonder dat vaststaat dat de aan hen toegedichte afwijkingen een feitelijke grondslag hebben³⁹, zodat voor het vrijstellen van houders van dergelijke verwerkingen van de kennisgevingsplicht weinig gunstige adviezen mogen worden verwacht.

2.2.2. Mogelijkheden tot kennisgeving via een procedure van collectieve informatieverstrekking

12. Zoals vermeld, voorziet het koninklijk besluit nr. 9 niet enkel in een aantal vrijstellingen van de kennisgevingsplicht bij eerste registratie; in bepaalde omstandigheden waar een kennisgevingsplicht bestaat, wordt bovendien de mogelijkheid geboden om ze niet op individuele basis te laten geschieden, maar via een procedure van collectieve informatieverstrekking. Deze procedures worden nauwkeurig omschreven en verschillen naargelang de situatie. Het gebruiken van een procedure van collectieve informatieverstrekking is facultatief; het staat de houder van de verwerking dus vrij ze niet aan te wenden, maar dan is hij wel gehouden tot een individuele kennisgeving⁴⁰.

13. Een procedure van collectieve informatieverstrekking is vooreerst toegestaan t.a.v. onrechtstreeks geregistreerde personen (artikel 5, § 1, 1° koninklijk besluit nr. 9). Opdat een persoon zou kunnen worden beschouwd als onrechtstreeks geregistreerd in een verwerking moeten drie voorwaarden⁴¹ vervuld zijn. Vooreerst mogen de gegevens die zich over hem in de verwerking bevinden slechts kunnen worden teruggevonden onder de verwijzing naar een ander (natuurlijk of rechts)persoon of entiteit, en niet door een gegeven op te zoeken op grond waarvan de betrokken persoon kan worden geïdentificeerd. Bovendien mag het niet mogelijk zijn systematisch alle hem betreffende gegevens in de verwerking terug te vinden; er mogen dus m.a.w. geen specifieke toegangsleutels gedefinieerd zijn m.b.t. gegevens betreffende de

³⁷ Parafilie wordt in het verslag aan de Koning onder verwijzing naar de "Manuel diagnostique et statistique des troubles mentaux" omschreven als wordende gekenmerkt door "la survenue d'une excitation en réponse à des objets sexuels ou à des situations qui ne font pas partie des modèles normatifs de stimulation et qui ne sont susceptibles, à des degrés divers, d'interférer avec la capacité du sujet à avoir une activité sexuelle empreinte d'affection et de réciprocité".

³⁸ Verslag aan de Koning m.b.t. het koninklijk besluit nr. 9, *Lc.*, 4458.

³⁹ Advies nr. 13/93 van de CBPL, *Lc.*, 4471.

⁴⁰ Verslag aan de Koning m.b.t. het koninklijk besluit nr. 9, *Lc.*, 4458.

⁴¹ De voorwaarde voorgesteld door de CBPL (advies nr. 09/93 van de CBPL, *Lc.*, 4466 en advies nr. 13/93 van de CBPL, *Lc.*, 4472) als zouden de gegevens van een onrechtstreeks geregistreerde het lot moeten volgen van deze m.b.t. de entiteit onder verwijzing naar dewelke ze worden bewaard, en dus moeten worden gewist wanneer de registratie van deze entiteit een einde neemt, werd om onduidelijke redenen niet weerhouden in het koninklijk besluit nr. 9.

onrechtstreeks geregistreerde personen. Tenslotte mogen de gegevens over de onrechtstreeks geregistreerde personen niet worden aangewend voor andere doeleinden dan deze van de verwerking waarin ze worden bewaard.

Onrechtstreeks geregistreerde personen zijn m.a.w. personen waarover persoonsgegevens zijn opgenomen in een verwerking in het kader van de registratie van andere personen of entiteiten dan de persoon waarop ze betrekking hebben. Men denke bijvoorbeeld aan de opname, in verwerkingen m.b.t. bankrekeningen, van identificatiegegevens betreffende de begunstigten van overschrijvingen, niet met de bedoeling om gegevens over de begunstigten zelf bij te houden, maar in het kader van het rekeningenbeheer van de cliënten van de bank. Of aan de opname, in ongevallenbestanden van verzekeringsmaatschappijen, van gegevens betreffende de getuigen en de tegenpartijen, als noodzakelijke inlichting voor de afhandeling van schadeclaims van hun verzekerden⁴². Ook personeelsinformatiesystemen bevatten informatie over de gezinsleden van de werknemers, met het oog op een correcte toepassing van de sociale en fiscale wetgeving.

Zolang de verwerking van de gegevens over deze derden voldoet aan de hogervermelde drie voorwaarden, is een kennisgeving via een procedure van collectieve informatieverstrekking mogelijk. Zodra aan één voorwaarde niet meer is voldaan, dringt een individuele kennisgeving zich op.

De houder van de verwerking moet de nodige technische en organisatorische maatregelen nemen om te (blijven) voldoen aan de vermelde voorwaarden. De keuze van de bestands- of databankorganisatie speelt daarbij een doorslaggevende rol. De gegevens over de onrechtstreeks geregistreerden zullen immers op zulkdanige wijze moeten worden bewaard dat er geen indexen naar verwijzen. Bij opname ervan in een systematisch raadpleegbaar hulpbestand, waarnaar in het hoofdbestand wordt verwezen, is geen sprake meer van een onrechtsreekse registratie.

De CBPL had voorgesteld dat t.a.v. de onrechtstreeks geregistreerden een vrijstelling van kennisgevingsplicht zou worden verleend, en niet enkel een procedure van collectieve informatieverstrekking zou worden toegestaan.

De opstellers van het koninklijk besluit nr. 9 zijn op deze suggestie echter niet ingegaan, allicht zonder zich goed te vergewissen van de draagwijdte van hun beslissing. Onrechtstreeks geregistreerden komen namelijk in talloze verwerkingen voor. Bovendien leidt één en ander tot het absurde gevolg dat in heel wat gevallen waar de primair geregistreerden niet moeten worden ingelicht bij de eerste registratie, bijvoorbeeld omwille van het bestaan van een contractuele of wettelijk geregelde relatie tussen hen en de houder van de verwerking, wel een - zij het collectieve - kennisgeving dient te geschieden aan de onrechtstreeks geregistreerden. Zo zullen bedrijven met een personeelsinformatiesysteem, waarin bijvoorbeeld de naam van de echtgenoten van de personeelsleden is opgenomen, niet de personeelsleden zelf in kennis dienen te stellen, maar wel hun echtgenoten. Hetzelfde geldt voor advocaten (niet hun cliënt, wel de tegenpartij), psychiaters (niet hun patiënt, wel diens relatienetwerk), e.d.m. Dit is door de wetgever zeker niet gewild, en het voorzien van een kennisgevingsplicht t.a.v. onrechtstreeks geregistreerden dient dan ook de facto te worden beschouwd als een uitbreiding van het toepassingsgebied van artikel

⁴² Advies nr. 09/93 van de CBPL, *Le.*, 4466.

9, waarvoor de Koning geen bevoegdheid heeft⁴³.

14. Een kennisgeving via een procedure van collectieve informatieverstrekking is ook toegelaten in twee gevallen waarbij de verwerking in de eerste plaats openbare persoonsgegevens betreft, die echter aangevuld worden met niet-openbare persoonsgegevens (artikel 5, § 1, 2° en 3° koninklijk besluit nr. 9). Men herinnere zich dat de Wet Verwerking Persoonsgegevens niet van toepassing is wanneer uitsluitend gegevens worden verwerkt die ingevolge een wets- of reglementsbepaling onder een voorschrift van openbaarmaking vallen, of waarvan de betrokkene de openbaarmaking verricht of doet verrichten, voorzover het doel van de openbaarmaking wordt geëerbiedigd (artikel 3, § 2, 2° en 3° WVP). Zodra echter ook niet-openbare persoonsgegevens worden verwerkt, herwint de Wet Verwerking Persoonsgegevens haar toepassing.

In de mate dat de niet-openbare persoonsgegevens worden verwerkt ter aanvulling van gegevens die voorkomen in een openbare rechterlijke beslissing, of van gegevens die de betrokkene openbaar heeft gemaakt of doen maken, en de verwerking enkel de doelstelling beoogd door de openbaarmaking nastreeft, is een kennisgeving bij eerste registratie mogelijk via een procedure van collectieve informatieverstrekking.

Verwerkingen die onder deze bepaling kunnen vallen, zijn bijvoorbeeld verwerkingen van gefailleerden, die meer bevatten dan de inhoud van het faillissementsbericht, of auteursbestanden in bibliotheken, die ook biografische gegevens bevatten over de auteurs⁴⁴.

15. Tenslotte is de kennisgeving bij eerste registratie ook mogelijk via een procedure van collectieve informatieverstrekking t.a.v. personen die op 1 maart 1995 geregistreerd zijn in verwerkingen die enkel het verrichten van marktonderzoek of het uitoefenen van de activiteit van een adresbureau tot doel hebben, waarvan de houder nooit in contact treedt met de geregistreerde personen en die geen gevoelige, medische of gerechtelijke gegevens in de zin van de artikelen 6, 7 en 8 WVP⁴⁵ bevatten (artikel 5, § 2 koninklijk besluit nr. 9). De CBPL heeft tegen de mogelijkheid om in dit geval af te wijken van de verplichting tot individuele kennisgeving ernstige bezwaren gemaakt⁴⁶, maar in het verslag aan de Koning worden redenen van kostenbeperking voor de betrokken houders ingeroepen als tegenargument⁴⁷.

16. De procedure volgens dewelke een collectieve kennisgeving kan geschieden is niet vrij; ze wordt nauwkeurig omschreven in artikel 6 van het koninklijk besluit nr. 9. De procedure verschilt bovendien naargelang de situatie.

Voor de gevallen beschreven in de punten 0 (onrechtstreeks geregistreerden) en 0 (verwerkingen van primordiaal openbare gegevens) bestaat de procedure in de bekendmaking, in het Belgisch Staatsblad en 4 dagbladen of tijdschriften die gewoonlijk voorhanden zijn in de woonplaats van de betrokkenen, van een gemakkelijk begrijpbaar bericht dat dezelfde informatie-elementen bevat als diegene die bij een individuele kennisgeving moeten worden meegedeeld (zie punt 0),

⁴³ Dumortier, J., *Lc.*, 1995, 83.

⁴⁴ Advies nr. 09/93 van de CBPL, *Lc.*, 4468.

⁴⁵ Artikel 5, § 2 van het koninklijk besluit nr. 9 verwijst verkeerdelijk naar de artikelen 5, 6 en 7 WVP.

⁴⁶ Advies nr. 13/93 van de CBPL, *Lc.*, 4472.

⁴⁷ Verslag aan de Koning m.b.t. het koninklijk besluit nr. 9, *Lc.*, 4459.

aangevuld met de keuzecriteria die de opname van personen in de betrokken verwerking bepalen. Deze procedure moet minstens één maal om de vijf jaar worden herhaald.

M.b.t. de verwerkingen beschreven in punt 0 (verwerkingen voor marktonderzoek of van adresbureau) is de procedure van collectieve informatieverstrekking veel zwaarder. Hier moet gedurende drie opeenvolgende dagen, op een tijdstip van hoge kijkdichtheid, een gemakkelijk begrijpbaar bericht worden uitgezonden op alle niet-gecodeerde Belgische televisienetten⁴⁸ waarvan de programma's tenminste in één Gemeenschap kunnen worden ontvangen. Dat bericht moet een heleboel informatie bevatten en is veel ruimer dan een individuele kennisgeving. Moeten worden meegedeeld: de identiteit en het adres van de houder van het bestand, van zijn eventuele vertegenwoordiger in België en van de eventuele bewerker, de doeleinden waarvoor de gegevens worden gebruikt, de eventuele rechtsbasis waarop men zich steunt om de gegevens te verzamelen, de mogelijkheid om - in het geval van een geautomatiseerde verwerking - het openbaar register te raadplegen, de verwijzing naar het recht op kennisname en verbetering van de verwerkte gegevens en de modaliteiten ervan, de keuzecriteria voor de opname van personen in de betrokken verwerking, de categorieën van verwerkte gegevens, de categorieën van personen die gerechtigd zijn de gegevens te verkrijgen, de waarborgen verbonden aan de mededeling van de gegevens, de wijze van kennisgeving aan de geregistreerden, de bewaartermijn van de gegevens en informatie over de eventuele export van gegevens naar het buitenland.

Indien de hierboven beschreven procedures van collectieve informatieverstrekking worden toegepast, kan België zich gedurende de volgende maanden verwachten aan talloze berichten over onrechtstreeks geregistreerden in het Belgisch Staatsblad en de geschreven pers, en aan enkele minuten boeiende televisie over marktonderzoekers en adresbureau's, wellicht net voor en na het journaal. Meer waarschijnlijk is echter dat de houders van verwerkingen niet voor de procedures van collectieve informatieverstrekking zullen opteren. Indien dit het objectief was van de wetgever, is hij wellicht in zijn doel geslaagd.

⁴⁸ In de Nederlandse tekst van artikel 6, § 2 wordt gesproken over de "Belgische openbare televisienetten", in de Franse tekst van artikel 6, § 2 over "chaînes de télévision belges (...) d'intérêt général" en in het verslag aan de Koning: (Lc., 4460) over de "nationale, openbare en commerciële zenders". Dat de BRTN TV1 en BRTN TV2 en de RTBF1 en RTBF21 worden bedoeld, is duidelijk. Wat echter met VTM en Ka2, die commerciële zenders zijn, en RTL-TVi en VT4, die niet alleen commerciële, maar tevens buitenlandse zenders zijn? Er mag overigens worden verwacht dat de zenders niet staan te springen om berichten zoals voorzien in artikel 6, § 2 in prime time uit te zenden, zeker niet wanneer concurrerende zenders hiertoe niet verplicht zijn. En het is zeer twijfelachtig dat de federale overheid de openbare netten, die afhangen van de Gemeenschappen, hiertoe kan verplichten.

3. **BESPREKING VAN HET KONINKLIJK BESLUIT NR. 12**

3.1. **Het kader van de Wet Verwerking Persoonsgegevens⁴⁹**

17. Artikel 17 WVP stelt dat alvorens een geautomatiseerde verwerking⁵⁰ van persoonsgegevens wordt opgestart, de houder daarvan aangifte moet doen bij de CBPL. De aangifte moet gebeuren voor elke verwerking afzonderlijk. In de aangifte moeten heel wat elementen worden verstrekt, zoals de datum van de aangifte, de eventuele wet die de verwerking instelt, de identiteit en het adres van de houder, van zijn eventuele vertegenwoordiger in België en van de eventuele bewerkers, de benaming en het doel van de verwerking, de categorieën van verwerkte persoonsgegevens, met bijzondere aandacht voor de gevoelige, gerechtelijke en medische gegevens, de verwerkingsduur, de categorieën personen die de gegevens kunnen verkrijgen en de waarborgen die daaraan verbonden zijn, de wijze waarop de betrokkenen in kennis worden gesteld van de verwerking en hun het recht op kennisname kunnen uitoefenen en eventueel de categorieën van gegevens die worden geëxporteerd naar andere landen.

De aangifte moet gebeuren alvorens de verwerking wordt opgestart, maar de houder moet niet wachten op een akkoord van de CBPL om de verwerking te kunnen aanvangen. De CBPL moet overigens t.a.v. de houder niet inhoudelijk reageren op de aangifte, zodat de afwezigheid van de reactie van de CBPL op de aangifte geenszins mag worden beschouwd als een waarborg voor de rechtmatigheid van de beschreven verwerking. De CBPL moet aan de houder wel binnen de 3 werkdagen na de ontvangst van de aangifte een ontvangstmelding doen geworden, die echter enkel dient tot bewijs van het indienen van de aangifte.

Telkens als één van de aangegeven kenmerken van een verwerking grondig wijzigt of wanneer een verwerking ophoudt te bestaan, dient een nieuwe aangifte te worden verricht.

Bepaalde soorten geautomatiseerde verwerkingen die kennelijk geen gevaar inhouden voor de persoonlijke levenssfeer kunnen bij koninklijk besluit, genomen na advies van de CBPL, worden vrijgesteld van aangifte of aan een beperkte aangifte worden onderworpen.

Bij het verrichten van de aangifte, dient de houder van de verwerking een bijdrage te storten aan de CBPL, waarvan het bedrag wordt vastgesteld bij koninklijk besluit in functie van de aard van de aangifte en de belangrijkheid van de aangegeven verwerking, met een maximum van 10.000 BF. Het koninklijk besluit nr. 12 stelt de hoogte van de bijdrage in concreto vast en bepaalt de betalingsmodaliteiten ervan. In bijlage bij het koninklijk besluit gaat bovendien een model van aangifteformulier dat, voor een aantal elementen die in de aangifte moeten worden vermeld, lexica bevat.

Alle elementen uit de aangiften worden door de CBPL opgenomen in een openbaar register, dat elkeen kan raadplegen volgens nog bij koninklijk besluit vast te stellen modaliteiten. Het identificatienummer van de verwerking in dat register moet worden vermeld op ieder stuk waarvoor ze is gebruikt (artikel 18 WVP).

⁴⁹ Voor een meer uitgebreide bespreking van de aangifteplicht bedoeld in artikel 17 WVP, zie Dumortier, J., *l.c.*, 1995, 110-116.

⁵⁰ M.b.t. manuele bestanden moet in principe geen aangifte worden gedaan. Wanneer de CBPL echter van oordeel is dat een manueel bestand een mogelijke schending van de persoonlijke levenssfeer inhoudt, kan zij de houder evenwel opleggen een (gedeeltelijke) aangifte te doen (artikel 20 WVP).

3.2. Inhoud van het koninklijk besluit nr. 12 en zijn bijlagen

18. Het modelformulier voor de aangifte van geautomatiseerde verwerkingen en de bijhorende lexica, die in bijlage bij het koninklijk besluit nr. 12 werden gepubliceerd, verdienen meer aandacht dan de bijdrageregeling vervat in het besluit zelf. Bovendien is de hoogte van de bijdrage o.m. afhankelijk van het al dan niet gebruik van het modelformulier en van het aangegeven verwerkingsdoeleinde. Daarom worden hierna eerst de bijlagen bij het koninklijk besluit nr. 12 besproken en slechts daarna het besluit zelf.

3.2.1. Het modelaangifteformulier en de lexica

19. De wetgever heeft de aangifteplicht ingesteld om de uitbouw mogelijk te maken van een openbaar register van geautomatiseerde verwerkingen, dat enerzijds aan de betrokkenen de mogelijkheid biedt om de noodzakelijke elementen terug te vinden nodig voor de uitoefening van hun rechten van toegang, verbetering en verwijdering, en anderzijds toelaat een algemeen overzicht te krijgen van het gebruik dat in België wordt gemaakt van persoonsgegevens⁵¹. Met dat doel voor ogen, was de CBPL in haar advies 11/94 van oordeel dat het openbaar register best een zo volledig mogelijke weergave zou bieden van de bestaande geautomatiseerde verwerkingen van persoonsgegevens en dat het toestaan van vrijstellingen van de aangifteplicht of van beperkte aangiften, zoals artikel 17, § 8 WVP toelaat, niet wenselijk is⁵². Wel wou de CBPL streven naar een beperking van het administratieve werk dat gepaard gaat met de aangifte, zowel voor de houder, bij het opmaken ervan, als voor de CBPL, bij het verwerken ervan. Dit moest eveneens een snelle updating van het openbaar register ten goede komen. Daarom werden een drietal maatregelen aangeprezen.

Vooreerst werd een modelaangifteformulier voorgesteld, waarbij m.b.t. heel wat in te vullen rubrieken lexica werden voorgedefinieerd met veel voorkomende waarden. Ten tweede werd gepleit voor de mogelijkheid, bijvoorbeeld voor sociale secretariaten of beroepsverenigingen, om voor veel voorkomende verwerkingen standaardaangiften uit te werken, waarnaar individuele houders zouden kunnen refereren, eens deze standaardaangiften bij de CBPL zouden zijn geregistreerd. Het verschil met een beperkte aangifte, bestaat erin dat een standaardaangifte de vorm aanneemt van een gedeeltelijk voringevulde aangifte, die dan door de afzonderlijke houders wordt vervolledigd. Ten derde werd de aangifte via elektronische drager aangeprezen.

20. De opstellers van het koninklijk besluit nr. 12 zijn ingegaan op de drie voorstellen van de CBPL.

Het modelaangifteformulier en de bijhorende lexica werden gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad in bijlage bij het besluit⁵³, en een vermindering van de bij de aangifte te betalen bijdrage werd voorzien bij aanwending van het formulier. Het gebruik van het formulier werd

⁵¹ Memorie van Toelichting bij het ontwerp dat heeft geleid tot de Wet Verwerking Persoonsgegevens, Gedr. St., Kamer, 1990-91, 1610-1, 22.

⁵² Advies nr. 11/94 van de CBPL, Lc., 5668.

⁵³ B.S., 5671.

vooral nog echter niet verplicht gesteld, zoals door de CBPL was gevraagd⁵⁴. Allicht is hiertoe immers een aanpassing van de Wet Verwerking Persoonsgegevens zelf nodig.

Het modelformulier bestaat uit twee delen: deel I peilt naar de informatie over de houder, deel II naar de informatie over de geautomatiseerde verwerking. Zowel de houder als de verwerking krijgen bij de aangifte een uniek nummer, het eerste bestaande uit 8 numerieke posities, het tweede uit 9 numerieke posities. Enkel het laatste nummer moet worden vermeld op elk stuk dat aan de hand van de verwerking wordt aangemaakt. Indien een houder verschillende geautomatiseerde verwerkingen dient aan te geven, moet hij slechts éénmaal deel I in vullen, en zoveel maal deel II als er verwerkingen zijn.

Het modelaangifteformulier peilt weliswaar op een zeer precieze wijze naar de informatie-elementen opgesomd in artikel 17, §§ 3 en 6 WVP - zo moeten de bestemmelingen van gegevens en de bewaarduur ervan aangegeven worden per verwerkte categorie van gegevens en niet enkel voor de verwerking in het algemeen -, maar is niettemin zeer overzichtelijk en gebruiksvriendelijk. Lexica werden uitgewerkt m.b.t. de doeleinden, de categorieën van verwerkte gegevens, de categorieën van bestemmelingen; ook werden lijsten opgesteld van mogelijke statuten van de houder, zijn eventuele vertegenwoordiger in België en de eventuele bewerker, en van de ISO-codes van mogelijke landen van bestemming⁵⁵.

Voor het lexicon van de doeleinden verdient onze aandacht. In de Belgische Wet Verwerking Persoonsgegevens neemt het doel van een verwerking immers een centrale plaats in. Vooreerst is het het doorslaggevende criterium om te bepalen welke bewerkingen uitgevoerd op persoonsgegevens als één verwerking dienen te worden beschouwd⁵⁶. Bovendien is het doel van een verwerking de toetssteen voor de toepassing van het belangrijke finaliteitsbeginsel vervat in artikel 5 WVP. Dat beginsel stelt dat gegevens slechts mogen worden verwerkt voor een duidelijk omschreven en wettig doel, dat de verwerkte gegevens ten opzichte van dat doel toereikend, relevant en niet overmatig moeten zijn en dat ze niet mogen worden gebruikt op een wijze die onverenigbaar is met het vooropgestelde doel⁵⁷. Het lexicon van doeleinden, waarvan het gebruik echter geenszins verplicht is, vormt dan ook enerzijds een belangrijke leidraad bij het bepalen van het niveau van precisie waarmee de beschrijving van doeleinden dient te gebeuren om te voldoen aan de duidelijkheidsvereiste vervat in artikel 5 WVP, en geeft anderzijds een inzicht in het te hanteren criterium om een onderscheid te maken tussen verwerkingen.

Het lexicon bevat een omschrijving van een vijftigtal veel voorkomende doeleinden, waarvan sommige algemeen van aard zijn, zoals de doeleinden klantenbeheer, leveranciersbeheer of public relations, en andere sectorspecifiek zijn, zoals de doeleinden patiëntenzorg, pati-

⁵⁴ Advies nr. 11/94 van de CBPL, *Lc.*, 5669.

⁵⁵ Sommige van deze lijsten werden niet in het Belgisch Staatsblad gepubliceerd, maar staan vermeld in toelichtingsnota voor het invullen van het modelformulier, die door de CBPL wordt opgestuurd wanneer modelformulieren worden besteld op het adres vermeld in noot Error! Bookmark not defined..

⁵⁶ Zie Robben, F., *Lc.*, 1995, 27.

⁵⁷ Voor een meer gedetailleerde analyse van het finaliteitsbeginsel vervat in artikel 5 WVP, zie bijvoorbeeld Gutwirth, S., "De toepassing van het finaliteitsbeginsel van de privacywet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer t.a.v. de verwerking van persoonsgegevens", *T.P.R.*, 1994, 1409-1477, Dumortier, J. en Robben, F., "Relatiebankieren en de finaliteitsregel van artikel 5 WVP", *Computerrecht*, 1994, 247-250 en Dumortier, J., *Lc.*, 1995, 67-74.

ntenadministratie, registratie van risicogroepen en donorenregistratie in de gezondheidszorg⁵⁸. Voor sommige sectoren, zoals de bank- of de verzekeringssector is aan de definitie van de doeleinden enig overleg met beroepsverenigingen voorafgegaan, maar dit is lang niet voor alle sectoren het geval.

De analyse van het lexicon leert dat de CBPL enerzijds verwacht dat een vrij grote graad van precisie aan de dag wordt gelegd bij het onderscheiden van doeleinden en dus van verwerkingen, maar dat de beschrijving van de afzonderlijke doeleinden in vrij compacte termen kan gebeuren. Zo wordt bijvoorbeeld in de verzekeringssector een onderscheid gemaakt tussen 5 doeleinden (het beheer van persoonsverzekeringen, het beheer van groepsverzekeringen, het beheer van verzekeringen tegen brand, ongevallen en allerlei gevaren, het beheer van arbeidsongevallenverzekeringen en het beheer van verzwaarde risico's), maar beslaat de omschrijving van elk van deze doelstellingen nooit meer dan 3 regels.

Belangrijk is evenwel te weten dat de CBPL het lexicon van de doeleinden heeft uitgewerkt uitgaande van het standpunt dat één verwerking, vooral in kleinere organisaties, meerdere doeleinden uit het lexicon tegelijk zou kunnen nastreven. De CBPL was immers van oordeel dat de verwerkingsomgeving, en meer bepaald de risico's inzake onrechtmatige schending van de persoonlijke levenssfeer die hiervan uitgaan, mede determinerend konden zijn voor het bepalen of een verwerking één dan wel meerdere doeleinden kon dienen. Zo werd zeker vereist dat in een groot ziekenhuis de doeleinden patiëntenzorg (diagnose en (para)medische behandeling van de patiënten) en patiëntenadministratie (opvolgen van verblijf en behandeling van patiënten met het oog op facturatie) door twee te onderscheiden verwerkingen zouden worden gerealiseerd, die weliswaar gedeeltelijk op gemeenschappelijke gegevens berusten, maar waarvan bepaalde kenmerken, zoals de categorieën verwerkte gegevens of de personen die toegang hebben tot de ver-

⁵⁸ Voor de volledigheid volgt hier, ingedeeld per thema, de volledige lijst van doeleinden opgenomen in het lexicon:

- algemene doeleinden: administratie van personeel en tussenpersonen, beheer van personeel en tussenpersonen, werkplanning, klantenbeheer, bestrijding van fraude en inbreuken van het cliënteel, beheer van betwistingen, leveranciersbeheer, verzamelen van giften, public relations, analyse van concurrenten en eventuele handelspartners, registratie van aandeelhouders en vennoten, ledenadministratie;
- doeleinden van de overheid: belastingen, subsidies, vergunningen, bevolkingsadministratie, verkiezingen, vreemdelingenadministratie, kadaster, beheer van de overheidsdienst;
- justitie en politie: openbare veiligheid, opsporingen, administratie van de rechtspraak, strafregister;
- onderwijs: leerlingenadministratie, leerlingenbegeleiding;
- cultuur en welzijn: bibliotheekbeheer, cliëntenbegeleiding, arbeidsbemiddeling;
- sociale zekerheid: administratie van rechthebbenden;
- gezondheidszorg: patiëntenzorg, patiëntenadministratie, patiëntenregistratie, registratie van risicogroepen, donorenregistratie;
- wetenschappelijk onderzoek: epidemiologisch onderzoek, bio-medisch onderzoek, menswetenschappelijk onderzoek, marktonderzoek;
- bank- en kredietwezen, verzekeringen: rekeningenbeheer, vermogensbeheer, corporate finance, kredietverlening, kredietbeheer, globaal overzicht van het cliënteel, makelaarsdiensten, beheer van persoonsverzekeringen, beheer van groepsverzekeringen, beheer van verzekeringen tegen brand, ongevallen en allerlei gevaren, beheer van arbeidsongevallenverzekeringen, beheer van verzwaarde risico's;
- handel: postorderverkoop, handel in persoonsgegevens, klantprofilering;
- andere doeleinden door de houder zelf omschreven.

werking wezenlijk verschillend zijn. De verwerking op een stand alone PC van een alleenwerkende huisarts daarentegen, die zowel gegevens van medisch-therapeutische als van administratief-boekhoudkundige aard over de patiënten bevat, zou daarentegen tegelijkertijd beide doeleinden hebben kunnen dienen.

De opstellers van het koninklijk besluit nr. 12 hebben er echter, in navolging van de overheersende mening in de rechtsleer⁵⁹ en een advies van de Raad van State⁶⁰, duidelijk op gewezen dat één verwerking slechts één generiek doeleinde kan hebben⁶¹. Dezelfde persoonsgegevens kunnen uiteraard worden verwerkt voor meerdere generieke doeleinden, maar dan maken ze deel uit van verschillende verwerkingen. Vermits elke aangifte slechts betrekking kan hebben op één geautomatiseerde verwerking, vloeit hieruit voort dat er per aangifte ook maar één doeleinde kan worden vermeld. Vervelend is evenwel dat het lexicon dat, zoals vermeld, door de CBPL was opgesteld vanuit het perspectief van de mogelijke aanduiding van meerdere doeleinden per verwerking in functie van de concrete verwerkingsomgeving, niet werd aangepast aan het andere standpunt dat terzake wordt gehuldigd door de opstellers van het koninklijk besluit nr. 12.

Dit betekent echter geenszins dat het lexicon waardeloos of ontoepasbaar wordt. In heel wat gevallen zullen verwerkingen immers onder verwijzing naar één doeleinde uit het lexicon kunnen worden omschreven. Bovendien is van meet af aan duidelijk gesteld dat het een open, niet exhaustief lexicon betreft, dat vatbaar is voor evolutie, en waarvan het gebruik, zoals reeds vermeld, helemaal niet verplicht is. Het staat de houders dus vrij op eigen initiatief andere omschrijvingen van doeleinden uit te werken, eventueel via de combinatie van de omschrijvingen van verschillende doeleinden voorkomend in het lexicon. Het lexicon geeft in elk geval een nuttige aanduiding omtrent de graad van precisie waarmee de CBPL verwacht dat doeleinden van mekaar worden onderscheiden en worden gedefinieerd, opdat de naleving van het doelmatigheidsbeginsel door de CBPL, de rechtbanken en de geregistreerde personen op een afdoende wijze zou kunnen worden gecontroleerd. Houders die dergelijke nauwkeurigheid niet aan de dag leggen bij de beschrijving van het doeleinde van een verwerking en het uitsplitsen van verwerkingen, riskeren dat hun verwerking door de CBPL of de rechtbanken in strijd wordt geacht met de voorwaarde van een duidelijke doelomschrijving vervat in artikel 5 WVP⁶².

21. Ook het tweede voorstel van de CBPL ter vereenvoudiging van het administratief werk dat gepaard gaat met de aangifte, kreeg navolging van de opstellers van het koninklijk besluit nr. 12. Via het invullen van het, eveneens in bijlage bij koninklijk besluit nr. 12 gepubliceerde deel S van het modelformulier, als alternatief voor het hoger aangehaalde deel II, kunnen individuele houders een standaardbeschrijving van een geautomatiseerde verwerking onderschrijven die vooraf door een sociaal secretariaat, een beroepsvereniging of representatieve

⁵⁹ Zie bijvoorbeeld Gutwirth, S., *Lc.*, 1994, 1409-1477 en Dumortier, J. en Robben, F., *Lc.*, 1994, 248.

⁶⁰ Advies van de Raad van State van 14 februari 1995 m.b.t. het ontwerp van koninklijk besluit nr. 12 tot vaststelling van de bedragen die aan de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer moeten worden gestort bij de aangifte van verwerkingen van persoonsgegevens, *B.S.*, 14 maart 1995, 5663.

⁶¹ Verslag aan de Koning m.b.t. het koninklijk besluit nr. 12, *Lc.*, 5661.

⁶² In dezelfde zin, Meysmans, E., "Marketing en privacy: recente ontwikkelingen", *Computerrecht*, 1995, 52, die echter op een andere plaats in zijn artikel ten onrechte laat uitschijnen als zouden wij ooit het standpunt hebben ingenomen dat de houder verplicht zou zijn om het doeleinde van zijn verwerking te beschrijven onder verwijzing naar het lexicon van de doeleinden.

vertegenwoordigers van een sector werd opgesteld. De standaardbeschrijving dient te geschieden via de volledige invulling van een deel II van het modelformulier, dat aan de CBPL wordt overgemaakt en aldaar een referentienummer krijgt⁶³. De houder die zich bij een standaardbeschrijving wil aansluiten moet dan enkel deel I van het modelformulier met de informatie over houder invullen en op het deel S naar het betrokken referentienummer verwijzen. Daarmee erkent hij dan wel dat zijn verwerking overeenstemt met de standaardbeschrijving.

De standaardbeschrijving is bedoeld voor vaak voorkomende verwerkingen waarmee een groot aantal houders wordt geconfronteerd, zoals personeelsbeheer, cliëntenbeheer, leveranciersbeheer of leden- en begunstigersbeheer⁶⁴.

3.2.2. De elektronische aangifte en de bijdrageregeling voorzien in koninklijk besluit nr. 12

22. In navolging van de derde door de CBPL aangeprezen vereenvoudigingsmaatregel, wordt in koninklijk besluit nr. 12 ook uitdrukkelijk verwezen naar de mogelijkheid om de aangifte elektronisch te verrichten. Dit dient dan wel te geschieden in een structuur die overeenkomt met die van het papieren modelformulier en die door de CBPL is vastgesteld.

In concreto bestaan twee alternatieven voor de elektronische aangiften. Vooreerst kan bij de CBPL een 3,5 inch high density diskette van 1,44 MB worden bekomen, die een gebruiksvriendelijk programma bevat waarmee onder DOS tien aangiften van eenzelfde houder kunnen worden aangemaakt. Het indienen van de aangifte geschiedt door de terugzending van de diskette. Daarenboven heeft de CBPL een algemene recordlayout uitgewerkt volgens dewelke houders met behulp van eigen programma's een onbepaald aantal aangiften op elektronische drager kunnen overmaken⁶⁵. Dergelijke drager kan onder bepaalde voorwaarden zelfs elektronische aangiften bevatten van verschillende houders. Nog meer dan het papieren modelformulier, wordt het indienen van een elektronische aangifte gestimuleerd door een vermindering van de bij de aangifte te betalen bijdrage.

23. Uit het voorgaande kan worden afgeleid dat er eigenlijk drie vormen bestaan om een aangifte van een geautomatiseerde verwerking te doen aan de CBPL⁶⁶, zij het dat voor sommige vormen alternatieve modaliteiten bestaan. Een aangifte kan gebeuren:

- op papier in een vrije vorm;
- op papier via gebruik van het modelformulier, al dan niet onder verwijzing naar een

⁶³ De CBPL heeft uitdrukkelijk gesteld dat het toekennen van een referentienummer aan een standaardbeschrijving op zich geen enkele waarborg inhoudt m.b.t. het rechtmatig karakter van deze beschrijving. De CBPL wijst erop dat zij, in tegenstelling tot bijvoorbeeld de Franse Commission Informatique et libertés (CNIL), terzake immers over geen enkele regelgevende bevoegdheid beschikt (advies nr. 11/94 van de CBPL, *Lc.*, 5667).

⁶⁴ Advies nr. 11/94 van de CBPL, *Lc.*, 5668.

⁶⁵ Exemplaren van het modelformulier, diskettes met het programma van de CBPL en de beschrijving van de recordlayout voor de indiening van aangiften op elektronische dragers kunnen gratis worden aangevraagd bij de Commissie voor de Bescherming van de Persoonlijke Levenssfeer, Postbus 3 Brussel 37, 1000 Brussel of op faxnummer 02/542.72.23. Daarbij dient gepreciseerd wat wordt aangevraagd in welke taal.

⁶⁶ De aangifte moet concreet worden gezonden aan de Commissie voor de Bescherming van de Persoonlijke Levenssfeer, Postbus 4 Brussel 37, 1000 Brussel. Merk op dat dit postbusnummer verschillend is van hetgene waar modelformulieren, diskettes met het programma van de CBPL of de beschrijving van de recordlayout voor de indiening van aangiften op elektronische dragers kan worden aangevraagd.

- standaardbeschrijving;
- elektronisch, hetzij via de diskette van de CBPL, hetzij in een recordlayout vastgesteld door de CBPL, en al dan niet onder verwijzing naar een standaardbeschrijving.

De opstellers van het koninklijk besluit nr. 12 hebben door de bijdrageregeling het gebruik van het modelformulier, en, meer nog, van de elektronische aangifte willen bevorderen. Op die manier wordt het administratief werk van de CBPL immers beperkt⁶⁷. In uitvoering van artikel 17, § 9 WVP, dat toelaat de te betalen bijdrage vast te stellen, niet alleen in functie van de aard van de aangifte, maar ook in functie van de belangrijkheid van de opgegeven verwerking, wordt het te betalen bedrag bovendien onder referentie naar het betreffende lexicon gerelateerd aan het doeleinde van de verwerking.

Concreet geeft dit voor de aangifte van nieuwe verwerkingen volgende kostprijstabel (artikelen 1 tot en met 4 koninklijk besluit nr. 12):

Vorm aangifte		Papier vrij	Papier model	Elektronisch
Soort doeleinde onder verwijzing naar het lexicon van doeleinden				
I	Bank- en kredietwezen, verzekeringen	10.000 BF	8.000 BF	7.000 BF
J	Handel (postorderverkoop, handel in persoonsgegevens, klantprofilering)			
A1.01	Administratie van personeel en tussenpersonen	10.000 BF	6.000 BF	5.000 BF
A1.02	Beheer van personeel en tussenpersonen			
A1.03	Werkplanning			
A2.01	Klantenbeheer			
A2.02	Bestrijding van fraude en inbreuken van het cliënteel			
A2.03	Beheer van betwistingen			
A3.01	Leveranciersbeheer			
A4.01	Public relations			
A5.01	Analyse van concurrenten en eventuele handelspartners			
B1.01	Belastingen			
ZZ.01	Andere doeleinden, gedefinieerd door de houder			

⁶⁷ Verslag aan de Koning bij koninklijk besluit nr. 12, Lc., 5662.

Soort doeleinde onder verwijzing naar het lexicon van doeleinden	Vorm aangifte	Papier vrij	Papier model	Elektronisch
A3.02	Verzamelen van giften	10.000 BF	3.000 BF	1.500 BF
A6.01	Registratie en administratie van aandeelhouders en vennoten			
A6.02	Ledenadministratie			
B	Overheidsverwerkingen met uitzondering van belastingen (subsidies, vergunningen, bevolkingsadministratie, vreemdelingenadministratie, verkiezingen, kadaster, ...)			
C	Justitie en politie			
D	Onderwijs			
E	Cultuur en welzijn			
F	Sociale zekerheid			
G	Gezondheidszorg			
H	Wetenschappelijk onderzoek			

Gezien de aangiften via het papieren modelformulier of op elektronische drager m.b.t. verwerkingen waarvan de doeleinden door de houders zelf worden gedefinieerd aanleiding geven tot betaling van een lagere bijdrage dan bancaire, krediet- of handelsverwerkingen, zouden de houders van dit laatste soort verwerkingen, om redenen van kostenbesparing, geneigd kunnen zijn eigen definities van doeleinden uit te werken. Het is echter duidelijk dat zodra de betrokken verwerkingen de facto betrekking hebben op de doeleinden vermeld in het lexicon, het hogere tarief zal worden toegepast.

Wijzigende aangiften kosten slechts 800 BF (artikel 5 koninklijk besluit nr. 12) en aangiften van beëindiging van een verwerking zijn gratis (artikel 6 koninklijk besluit nr. 12). Deze bedragen werden bewust laag gehouden om de updating en dus de kwaliteit van het openbaar register te waarborgen⁶⁸.

24. De te betalen bijdrage moet door middel van een overschrijving of van een stortingsformulier worden gestort op een specifieke postrekening van het Ministerie van Justitie. Bij de aangifte moet het betalingsbewijs worden bijgevoegd (artikelen 6 en 7 koninklijk besluit nr. 12).

Binnen de drie werkdagen na de aangifte moet de CBPL aan de houder een ontvangstbewijs opsturen (artikel 17, § WVP). In de praktijk zal dit bewijs worden vergezeld van een afdruk van de informatie voorkomend op de aangifte, zoals die in het openbaar register van de CBPL is ingevoerd. De houder wordt verzocht na te gaan of de invoer in het openbaar register correct is en eventueel aan te brengen verbeteringen binnen de 15 dagen na ontvangst aan de CBPL mee te delen⁶⁹.

⁶⁸ Verslag aan de Koning bij koninklijk besluit nr. 12, *Lc.*, 5662.

⁶⁹ Bericht aan de bevolking m.b.t. artikel 17 van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens, *B.S.*, 18 maart 1995, 6254.

Het ontvangstbewijs verliest echter zijn geldingskracht, waardoor de aangifte als niet-bestaande wordt beschouwd en de toepassing van de strafsancties voorzien in artikel 39 e.v. WVP mogelijk wordt, indien de betaling van de bijdrage binnen de 15 dagen na de uitreiking van het ontvangstbewijs niet is geregistreerd door de bevoegde rekeningbeheerder (artikel 8 koninklijk besluit nr. 12).

25. Zoals reeds vermeld, is de verplichting tot voorafgaandelijke aangifte van geautomatiseerde verwerkingen in werking getreden op 1 maart 1995 (artikel 9 koninklijk besluit nr. 12). Geautomatiseerde verwerkingen die op die datum bestaan moeten echter slechts tegen 30 november 1995 zijn aangegeven.

4. BESLUIT

26. Het koninklijk besluit nr. 9 voorziet vooreerst in een aantal bijkomende vrijstellingen van de kennisgevingsplicht bij eerste registratie van een persoon in een verwerking. Voor zover het gaat over situaties waarin de betrokkene redelijkerwijze om andere redenen mag worden verwacht van de registratie op de hoogte te zijn, bijvoorbeeld omdat hem dit reeds vroeger is meegedeeld of omdat hij een persoon is met algemene bekendheid, lijken deze vrijstellingen verantwoord. De vrijstelling m.b.t. verwerkingen voor het beheer van maatschappelijke of professionele relaties, lijkt ons echter te vergaand in de mate dat ze ook betrekking heeft op personen waarmee geen contractuele relatie bestaat in de ruime zin van het woord. De reeds in artikel 9, eerste lid, 2° WVP voorziene vrijstelling had hier moeten kunnen volstaan. Ook de mogelijkheid tot vrijstelling van kennisgeving van de eerste registratie in een verwerking voor de behandeling van parafielen is voor kritiek vatbaar. Anderzijds is het dan weer onbegrijpelijk dat t.a.v. onrechtstreeks geregistreerde personen wel een - zij het collectieve - kennisgevingsplicht wordt ingesteld. De vraag kan worden gesteld of de Koning daarmee zijn bevoegdheid niet te buiten is gegaan.

Het koninklijk besluit nr. 9 voorziet ook in een aantal gevallen de mogelijkheid om de individuele kennisgeving te vervangen door een procedure van collectieve informatieverstrekking. De verantwoording om dergelijke procedure te voorzien voor verwerkingen van marktonderzoek of adressenmakelarij is weinig overtuigend. Een individuele kennisgeving is immers juist in die gevallen uiterst zinvol waarin tussen de houder en de geregistreerde geen enkele verhouding of contact bestaat. In het algemeen zijn de voorziene procedures voor collectieve informatieverstrekking echter dermate bij het haar getrokken, dat zij waarschijnlijk weinig toepassing zullen vinden.

27. Het koninklijk besluit nr. 12 streeft er vooral naar de aangifte van geautomatiseerde verwerkingen te laten geschieden op elektronische drager of minstens via een papieren modelformulier, dat overigens op een zeer overzichtelijke en gebruiksvriendelijke manier werd opgesteld. Een vrijstelling van aangifteplicht of het indienen van beperkte aangiften wordt (voorlopig) niet toegestaan; wel is het gebruik van gedeeltelijk voorgevulde standaardaangiften mogelijk. In het verslag aan de Koning bij het koninklijk besluit nr. 12 wordt duidelijk de stelling bevestigd dat elke verwerking slechts één doeleinde kan hebben. Het door de CBPL opgestelde lexicon van doeleinden geeft de mate van precisie aan waarmee de doeleinden moeten worden beschreven en waarschuwt de houders van verwerkingen eens te meer voor te brede of vage omschrijvingen.